

Veneçuela ratifica la democràcia

El president
Hugo Chávez
ha confirmat
el seu poder popular
en referèndum,
però la societat
veneçolana és lluny
de la reconciliació.
La moderació del discurs
opositor pot ajudar a fer
que el cinquè exportador
de petroli mundial
trobi el camí de la pau,
almenys fins a les
presidencials del 2006.

L'oposició veneçolana ha tingut la seva oportunitat democràtica per fer fora el president Hugo Chávez del Palau de Miraflores i no l'ha aprofitada. Des que el clima polític es va extremar, a mitjan any 2001, havien anat a la vaga en múltiples ocasions, havien engegat un cop d'estat i havien reclamat davant els fòrums internacionals. Chávez, però, s'ha convertit en l'únic mandatari llatinoamericà que es manté en el poder després d'aguantar l'escomesa ferotge dels seus rivals. En el camí han quedat l'equatorià Jamil Mahuad, el peruà Alberto Fujimori, l'argentí Fernando de la Rúa i el bolivià Gonzalo Sánchez de Lozada, que en els darrers quatre anys han estat expulsats del Govern, bé per rebel·lions populars, bé per cops d'estat. Chávez, en canvi, ha aconseguit arribar a les urnes i sortir reforçat. I és que, a diferència de tots ells, disposa d'un suport popular inflexible, com va quedar clar el 15 d'agost passat. Els prop de cinc milions de vots que va assolir l'opció del no a la seva marxa és el màxim suport que ha aconseguit mai un president veneçolà, per sobre del socialdemòcrata Carlos Andrés Pérez el 1988.

Molts analistes europeus i nord-americans no s'ho expliquen. Les xifres macroeconòmiques del país sud-americà són desastroses i, en resum, es podria dir que els veneçolans es troben pitjor avui que quan Chávez va assolir el poder, el

1998. L'atur és ara del 15%, quan llavors era de l'11%. La renda per capita s'ha estancat al voltant dels 5.000 dòlars, per sota de veïns amb molts menys recursos, com Colòmbia, Panamà o la República Dominicana. L'any passat, l'economia es va constrenyir un 9% —per culpa, sobretot, de l'aturada petrolera viscuda durant 63 dies—, tot i que enguany podria créixer més d'un 10%. El petroli ha donat ingressos al país per valor de 120.000 milions de dòlars en els últims cinc anys, però el Govern no ha sabut administrar-los.

“No li deixen fer la seva feina”, és la frase més repetida pels chavistes quan se'ls demana per què continuen donant suport al president. Tenen part de raó. L'atac constant de l'oposició al Govern ha mantingut el país paralitzat. I molts integrants de l'amalgama opositora Coordinadora Democràtica (CD) reconeixen en privat el fracàs del *lock-out* que va viure el país entre el desembre del 2002 i el febrer del 2003, que va deixar Veneçuela al caire de la fallida. No és estrany, doncs, que els inversors s'hagin fet chavistes de cop i volta i hagin començat a ignorar les recomanacions de la patronal local, Fedecámaras, profundament antigovernamental (el president *de facto* durant el fugaç cop d'estat de l'11 d'abril del 2002 era el seu cap, Pedro Carmona). “Les empreses s'han convençut que Chávez és un home amb qui es poden fer negocis”, afirma Fareed

El president veneçolà, Hugo Chávez, en una de les múltiples aparicions televisives en què es prodiga des que va arribar al poder. Tot i que el referèndum ha estat clarament positiu per a ell, els ciutadans desitgen que deixi de banda les seves temptacions absolutistes.

Mohamedi, economista en cap de l'assessoria nord-americana PFC Energy.

El que desitjaven aquests inversors, i la comunitat internacional, era que el venedor del referèndum revocatori guanyés de llarg, amb contundència, a fi d'esvaire un nou clima de forta inestabilitat de conseqüències impredecibles. Chávez ho ha fet. I això que, fa uns mesos, les poques enquestes fiables que es publicaven a Veneçuela donaven un cert avantatge a la CD. L'oposició, l'Església inclosa, acusa el Govern d'haver comprat els vots dels pobres a través de la mitja dotzena de plans socials (missions) que l'executiu té en marxa des de fa anys i que ha impulsat des de començament del 2004 gràcies als abundants ingressos petrolers.

La politòloga Gabrielle Guerón, investigadora de la Universitat Central de Veneçuela (UCV), admet que "les missions tenen un impacte polític molt gran: Chá-

vez les utilitza com a mecanismes de mobilització". Guerón, no obstant això, assegura que els plans socials "no compren la gent, però reforcen el sentiment d'inclusió dels exclosos", que a Veneçuela representen més de la meitat de la població. La politòloga de la UCV, membre activa dels anomenats ni-ni (no alineats), defensa, malgrat tot, l'acció del Govern: "Que un president gastí diners per combatre la pobresa no és críti-

Una conseqüència del referèndum del 15 d'agost és que deixa sense discurs bona part de l'oposició

cable; la gent no està en venda." De fet, segons reconeixen diversos observadors independents, un dels mèrits de Chávez ha estat traure a la llum la pobresa. Fa deu anys, molts veneçolans de l'acomodat est de Caracas deien que els habitants dels barris de barraques que envolten la ciutat eren estrangers, colombians o equatorians. Ara saben que són compatriotes seus, a banda de constituir el suport clau del chavisme.

Una de les conseqüències del resultat del referèndum del 15 d'agost és que ha deixat sense discurs bona part de l'oposició. El lideratge del governador de l'estat de Miranda, Enrique Mendoza, ha quedat força malmès, cosa que el pot perjudicar enormement de cara a les eleccions regionals i locals de finals d'any. Al desembre, Veneçuela viurà un altre escenari potencialment perillós, ja que el chavisme intentarà completar el seu assalt al poder tot aprofitant l'onada

La tranquil·litat que demana la població no anirà més enllà d'unes poques setmanes, fins que comenci la captació de vots per a les regionals

positiva de la consulta sobre el futur del seu líder. La CD, a banda de Miranda, controla altres estats clau, com el Districte Federal, Carabobo, Anzoátegui, Bolívar i Zulia, indret on es troben les principals reserves de petroli del país, situades al llac Maracaibo.

Després de sis anys de chavisme, les regions es resisteixen a sumar-se a la revolució bolivariana. Els partits que donen suport al president tenen majoria simple a l'Assemblea Nacional, però cap dels estats importants abans esmentats. Segons les enquestes, només el Districte Federal i Miranda podrien caure del cantó del Moviment V República (MVR), tot mantenint l'interior del país com a contrapoder al Govern. D'aquesta manera, la tranquil·litat que demana la població no anirà més enllà d'unes poques setmanes, fins que els uns i els altres engeguin de nou la maquinària de captació de vots. Un cop passin les regionals, vindrà el torn de la

segurament dura campanya presidencial. L'etapa final de la cursa per ocupar el Palau de Miraflores no arribarà fins a la tardor del 2006, però mentre que el chavisme té clar el seu candidat –Chávez pot governar dos mandats–, la CD haurà de decidir qui serà el rival del president, ja que tots els indicadors apunten que si l'oposició es presenta dividida el líder bolivarià s'emportarà de nou el gat a l'aigua.

La Coordinadora viu des del 16 d'agost moments difícils. Les desercions comencen a produir-se. El dimarts de la setmana passada, 17 d'agost, per exemple, Fedecámaras va emetre un comunicat que posava en dubte els líders opositors que s'havien negat a reconèixer el resultat del referèndum, quan, setmanes enrere, havien assegurat que acceptarien les dades avalades pels observadors

que sí que van vèncer. Veneçuela no pot continuar enfrontada." Unes paraules que es troben força lluny d'altres pronunciades mesos enrere, quan instava a combatre el Govern. Ara, com va fer Chávez, demana diàleg.

L'oposició s'ha quedat, a més, sense suport internacional. L'administració nord-americana de George W. Bush els ha abandonat, concentrats a buscar la reelecció del president republicà i incòmodes davant la demanda de la CD de desautoritzar uns resultats del referèndum avalats per l'expresident Jimmy Carter, un dels principals observadors del procés electoral juntament amb l'Organització d'Estats Americans (OEA). El Govern dels Estats Units continuarà donant-los diners, però no s'hi implicarà i, segurament, amagaran tant com puguin Roger Noriega, el

subsecretari d'Estat per a l'Hemisferi Occidental i punta de llança de la política antiesquerrana de la Casa Blanca a Amèrica Llatina. Washington ja ha rebaixat radicalment la retòrica anti-Chávez i les seves relacions amb Caracas estan destinades a l'entesa. Veneçuela aporta als Estats Units el 17% del cru que importen, i en un moment en què el barril de petroli es troba per sobre dels 40 dòllars l'administració nord-americana no incomodarà una font de petroli tan important. D'altra banda, a l'executiu veneçolà tampoc no li interessa que els Estats Units deixin de comprar-li petroli i perdre el seu segon client mundial. Més enllà del populisme de Chávez, el president bolivarià necessita Washington per sobreviure i tirar endavant el seu projecte.

**Veneçuela
ha donat
una lliçó de
democràcia que
pocs esperaven.
El procés electoral
va sorprendre
el mateix
Jimmy Carter**

El ministre d'Exteriors de Caracas, Jesús Arnaldo Pérez, admetia fa uns dies que "l'augment dels ingressos petrolers ens han permès accelerar les passes cap al desenvolupament social i econòmic de Veneçuela". La qüestió serà si aquests milers de milions que entren al país sud-americà gràcies a la pujada del preu del cru s'inverteixen realment en desenvolupament i això que diuen Chávez i el seu ministre no queda en orris. El prestigiós economista nord-americà Jeffrey D. Sachs reclamava fa poc des de les pàgines del diari argentí *La Nación* que Amèrica Llatina prengués nota d'Àsia i es decidís d'una vegada per totes a invertir en tecnologia i, conseqüentment, en formació. Si no, perdrà definitivament el tren del progrés. Això mateix es podria aplicar a Veneçuela, un país increïblement ric, però també enormement desigual i sense res més a oferir que recursos naturals.

Veneçuela, tanmateix, ha donat una lliçó de democràcia que pocs esperaven. El procés electoral es va fer relativament en pau i va sorprendre el mateix Carter. Els veneçolans, cansats de viure amb la por ficada al cos, demanen més democràcia, que Chávez deixi de banda temptacions absolutistes i que l'oposició actuï com a tal, controlant l'executiu i replicant-lo amb la força dels fets i de la paraula, no amb les tàctiques populistes de quan eren ells al poder. Al desembre tindran una oportunitat. L'altra serà el 2006.

Andreu Gomila

B X A X S X E S

PREMIS OCTUBRE

2004

PREMI D'ASSAIG JOAN FUSTER

Jurats: *Francesc-Marc Àlvaro, Muriel Casals, Josep Fontana, Carles Viver Pl-Sunyer i Vicent Sanchis.*

Els originals hauran de tenir una extensió d'entre 150 i 250 fulls; cada full tindrà entre 1.800 i 2.000 caràcters.

El premi consisteix en una escultura d'Andreu Alfaro més la quantitat de 6.000 euros.

PREMI DE NARRATIVA ANDRÒMINA

Jurats: *Francesc Calafat, Alfred Mondria, Ramon Pla, Maria Mercè Roca i Francesc Sellés.*

Els originals hauran de tenir una extensió d'entre 150 i 200 fulls, cada full tindrà entre 1.800 i 2.000 caràcters.

El premi consisteix en una escultura d'Andreu Alfaro més la quantitat de 12.000 euros.

PREMI DE POESIA VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

Jurats: *Vicenç Altaió, David Castillo, Marc Granell, Anna Maria Moix i Tònia Passola.*

Els originals hauran de tenir una extensió d'entre 80 i 100 fulls.

El premi consisteix en una escultura d'Andreu Alfaro més la quantitat de 4.000 euros.

PREMI DE TEATRE

Jurats: *Mario Gas, Julió A. Mániz i Carme Portaceli.*

L'extensió dels originals haurà de ser d'entre 80 i 100 fulls.

El premi consisteix en una escultura d'Andreu Alfaro més la quantitat de 4.000 euros.

MÉS INFORMACIÓ:

edicions **3i4** València

Pérez Bayer, 11 – 46002 València
Tel. 963 516 492 – Fax 963 529 872

e-mail: tresiquatre@tresiquatre.com
www.tresiquatre.com